

Oikeusministeriö
kirjaamo.om@gov.fi

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö syyteneuvottelun käyttöalan laajentamista koskevasta työryhmämietinnöstä, VN/19873/2023.

Keskusrikospoliisin lausunto

1 Asia

Oikeusministeriö on pyytänyt Keskusrikospoliisilta lausuntoa syyteneuvottelun käyttöalan laajentamisesta koskevasta työryhmämietinnöstä. Mietintö sisältää ehdotuksia laiksi oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) muuttamisesta, laiksi esitutkintalain (805/2011) muuttamisesta, laiksi rikoslain (39/1889) muuttamisesta sekä laiksi liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) muuttamisesta.

Mietinnössä ehdotetaan, että syyteneuvottelun soveltamisalassa oleviin rikoksiin lisätään törkeä huumausainerikos, törkeä ryöstö ja törkeä ihmiskauppa. Seuraamusten osalta ehdotetaan, että neuvotella voisi myös yhteisösakosta ja liiketoimintakiellosta sekä rikoshyödyistä tilanteessa, jossa syyttäjän vaatimus rikoshyödyn määrästä ylittää asianomistajan vahingonkorvausvaatimuksen.

Syyteneuvottelumenettelyn osalta mietinnössä ehdotetaan, että viranomaisille asetetaan velvollisuus arvioida syyteneuvottelun edellytyksiä yksittäistapauksessa sekä asettaa viranomaisten välille yksiselitteisempi yhteistyövelvoite menettelyn mahdollisuuksien selvittämiseksi. Epäillyn oikeuksia koskevaan ilmoitukseen ehdotetaan lisättäväksi maininta syyteneuvottelusta ja syyteneuvottelun käynnistäminen mahdollistettaisiin myös muutoksenhakuvaiheessa.

Lisäksi mietinnössä ehdotetaan pidennettäväksi tunnustamisoikeudenkäyntien järjestämisen määräaika 30 päivästä 60 päivään sekä luovuttavaksi erillisestä esitutkinnan aikaisesta tunnustamismenettelystä. Lainsäädäntömuutosten tavoitteena on tehostaa ja laajentaa syyteneuvottelun käyttöalaa ja siten lisätä syyteneuvottelun käyttöä.

2 Lausunto

Keskusrikospoliisi pitää työryhmämietinnössä ehdotettuja muutoksia kannatettavina sekä suhtautuu myönteisesti syyteneuvottelun käyttöalan laajentamiseen ja lainsäädännön selkeyttämiseen. Ehdotettujen muutosten myötä tietoisuus syyteneuvottelusta lisääntyy, minkä lisäksi syyteneuvottelua on mahdollista harkita hyödynnettäväksi laajemmin. Keskusrikospoliisi pitää perusteltuna mietinnössä esitettyjä näkemyksiä, joiden tavoitteena on lisätä tietoisuutta syyteneuvottelusta esimerkiksi koulutusta ja ohjeistusta lisäämällä.

Keskusrikospoliisi katsoo, että ehdotetut muutokset eivät kuitenkaan tuo merkittäviä kevennyksiä taikka ajallisia tai taloudellisia säästöjä esitutkintaviranomaisten työhön. Mietinnössäkin todetaan olevan todennäköisintä, että suurimmat säästöt saavutetaan rikosprosessin loppupään toimijoissa, eikä esitutkintaviranomaisessa. Lisäksi Keskusrikospoliisin näkemyksen mukaan syyteneuvottelun käyttöalan laajentaminen rikoslajineutraalisti voisi olla tarkoituksenmukaista. Kun syyteneuvottelumahdollisuus on rajattu koskemaan tiettyjä rikosnimikkeitä, voi tämä johtaa siihen, että syyteneuvottelumahdollisuuden ulkopuolelle jäisi rikoskokonaisuuksia, joissa olisi kuitenkin kokonaisharkinnan perusteella tarkoituksenmukaisinta edetä syyteneuvotteluun.

Mietinnössä todetaan, että epäillylle ja tuomioistuimelle tulee toimittaa esitutkintaviranomaisen syyteneuvottelun kannalta merkityksellisenä pitämä materiaali. Tämä tarkoittaa, että ennen tuomioesityksen allekirjoittamista epäillylle on luovutettava siihen asti kertynyt häntä itseään koskeva, syyttäjän ja tutkinnanjohtajan merkityksellisenä pitämä esitutkintamateriaali syyteneuvottelun kohteena olevista rikoksista. Keskusrikospoliisi pitää poliisin kannalta tärkeänä, että asian tutkinnanjohtaja päättää yhdessä syyttäjän kanssa siitä, mitä rikosasian ja syyteneuvottelun kannalta merkityksellistä materiaalia asiassa luovutetaan.

Mietinnössä pohdittiin lyhyesti asianomistajan suostumuksen poistamista yksittäisistä rikoslajeista, kuten talousrikoksista. Mietinnössä päädyttiin kuitenkin siihen, että tämä vaatisi tarkempaa harkintaa siitä, minkä rikosten osalta syyteneuvottelun käyttö ei edellyttäisi asianomistajan suostumusta. Lopputuloksena mietinnössä on se, että asianomistajan suostumusedellytys säilytetään kokonaisuudessaan ennallaan, eikä siihen tehdä yksittäisiä poikkeuksia. Keskusrikospoliisi nostaa esille, että mahdollisessa jatkovalmistelussa voisi olla hyvä pohtia asianomistajan suostumusedellytykseen liittyviä näkökulmia sellaisten rikosten osalta, joissa on suuri määrä asianomistajia, sillä kaikkien asianomistajan tavoittamiseen voi liittyä haasteita.

Edellä mainitulla on merkitystä myös sen osalta, että mietinnössä esitetään luovuttavaksi esitutkinnan aikaisesta tunnustamismenettelystä, johon ei ole edellytetty asianomistajan suostumusta. Keskusrikospoliisi nostaa kuitenkin esille, että esitutkinnan aikaista tunnustamismenettelyä on käytetty esimerkiksi rauenneisiin konkurssipesiin liittyvien velallisen rikosten tunnustamisessa, jolloin epäillyillä on ollut mahdollisuus tunnustaa jokin selkeä osuus kokonaisuudesta. Tällaisissa tapauksissa tunnustamismenettelyn käyttö on ollut mahdollinen, vaikka asianomistajina on saattanut olla useita tahoja.

Timo Kilpeläinen, Keskusrikospoliisin apulaispäällikkö

Roosa Viljanen, ylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 08.07.2025 klo 12:46. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Oikeusministeriö

Keskusrikospoliisi
poliisi.fi